

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/63/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5115228637
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5115228637.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a členov senátu JUDr. Erika Vargu a JUDr. Amálie Paulerovej, v právnej veci žalobkyne N. I., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XXXX/X, F., právne zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, so sídlom F., D. B. XX, proti žalovanému S. I., nar. X.XX.XXXX, t.č. bytom F., A. C. XX, právne zastúpenému advokátkou JUDr. Štefániou Harciníkovou, so sídlom F., G. X, F., o určenie, že povinnosť žalovaného vypratať byt nie je viazaná na zabezpečenie bytovej náhrady, na základe odvolania žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 2C/443/2015-140 zo dňa 9. decembra 2019, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **z r u š u j e**.

Žalobu **z a m i e t a**.

Žalovaný **m á** voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením okresný súd konanie v súdenej veci zastavil. S odkazom na § 712c ods. 1, 3 Obč. zák. konštatoval, že žalobkyňa nedostatočne odôvodnila svoj naliehavý právny záujem, pričom nesplnila povinnosť voči žalovanému podľa pôvodného rozsudku (sp. zn. Okresného súdu Žilina 17C/331/2001). Práve nesplnenie dotknutej povinnosti vylučuje existenciu naliehavého právneho záujmu. Okresný súd dodal, že „k tomuto nie je potrebný ďalší určujúci výrok súdu“.

2. Mal za to, že nevznikli ani podstatné zmeny na strane žalovaného, ktorý nezískal do vlastníctva alebo nájmu byt. Od posledného rozhodnutia z roku 2006 sa jeho situácia, čo sa týka bytových náhrad, nezmenila. Tvrdenia žalobkyne o jej neistom postavení okresný súd označil za zavádzajúce, keďže stále je výlučnou nájomkyňou bytu na H. ulici a žalovaný tento byt dlhodobo neužíva. V danej spojitosti okresný súd vyslovil, že by bolo extrémne nespravodlivé, aby len skutočnosť, že žalovaný dlhodobo v predmetnom byte nebýva, spôsobila zmenu pôvodného rozhodnutia o bytovej náhrade.

3. Zdôraznil, že žalobkyni nič nebráni, aby zabezpečila žalovanému náhradný byt. Okresný súd tak uzavrel, že by bolo „nadbytočné, aby opätovne preskúmal túto vec a vydal opätovne rozhodnutie vo veci samej“. Nakoľko už bolo v danej veci rozhodnuté v zmysle § 161 ods. 2 v spojení s § 230 CSP konanie zastavil. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyňa je povinná nahradiť ich žalovanému v rozsahu 100 %.

4. Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalobkyňa, ktorá sa domáhala jeho zmeny tak, že žalobnému návrhu bude vyhovené. Poukazovala na to, že okresný súd znova „zmiešal všetky tri kategórie“ (prekážku veci rozhodnutej, naliehavý právny záujem a vecné posúdenie). Uvedené bez ďalšieho zakladá nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Namietala posudzovanie

veci prostredníctvom ustanovenia § 712c ods. 3 Obč. zák. a vytýkala okresnému súdu, že opätovne nechal nepovšimnutú súvisiacu judikatúru, ktorá bola označená už v žalobe.

5. Žalobkyňa naďalej trvala na tom, že bývalý spoločný nájomca môže stratiť nárok na zabezpečenie priznanej bytovej náhrady. Ako jeden z príkladov, kedy sa tak môže stať, uvádzala prípad, ak by pridelenie bytovej náhrady bolo v rozpore s dobrými mravmi. V danej spojitosti tvrdila, že okresný súd posudzoval naliehavý právny záujem inak, ako ho ona vymedzila v žalobnom návrhu. V otázke odstránenia právnej neistoty dávala do pozornosti závery odvolacieho súdu vyslovené v jeho predchádzajúcom (zrušujúcom) rozhodnutí.

6. Žalobkyňa zopakovala, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalovaný sa od roku 1996 (teda ešte pred vynesením rozsudku vo veci sp. zn. 17C/331/2001) v byte nezdržoval. Svojho práva bývania sa nedomáhal, byť neužíval a ani sa oň nestaral až do 3.8.2015, kedy takmer po dvadsiatich rokoch sa začal dožadovať pridelenia bytu. Doplnila, že po 3.8.2015 opätovne žalovaný nejavi žiadny záujem o byt a neuhradil ani žiadne súvisiace výdavky.

7. V širších súvislostiach odvolateľka poukázala tiež na to, že žalovaný nie je ochotný odhlásiť sa z trvalého pobytu v predmetnom byte a trvá na splnení povinnosti podľa pôvodného rozhodnutia; z čoho jednoznačne vyplýva právna neistota medzi stranami sporu. Žalovaný má právo bývania v byte a kedykoľvek môže do bytu prísť a z neho zas odísť. Trvala na tom, že žalovaný nie je na dotknutú bytovú náhradu odkázaný.

8. Žalobkyňa zhrnula, že bolo povinnosťou okresného súdu posúdiť všetky dotknuté okolnosti a zohľadniť ich cez prizmu dobrých mravov. Tým je daný aj naliehavý právny záujem na zmene pôvodného rozhodnutia, lebo len takýmto výrokom dôjde k odstráneniu (bez nutnosti ďalších súdnych konaní) stavu právnej neistoty medzi sporovými stranami. „Pridelenie bytu“ žalovanému na úkor žalobkyne označila tiež za zneužívanie práv.

9. Žalovaný žiadal napadnuté uznesenie potvrdiť. Uviedol, že právne pomery medzi stranami ohľadne bytu č. XX na H. ulici č. X v F. boli usporiadané rozsudkom vo veci sp. zn. 17C/331/2001. Už v označenom konaní bola vec posudzovaná aj cez dobré mravy. Aktuálne sú dané totožné pomery ako pri pôvodnom rozhodovaní a len dlhší časový úsek ich trvania nie je zmenou odôvodňujúcou iné rozhodnutie.

10. Žalovaný mal za to, že okresný súd posudzoval všetky relevantné otázky a odôvodnenie napadnutého uznesenia je i dostatočne jasné. Zdôraznil, že žalobkyňa nevyvinula žiadnu aktivitu, aby naplnila povinnosť vyplývajúcu z predošlého rozhodnutia a teda podľa § 712c ods. 3 Obč. zák. nezaniklo jeho právo na náhradný byt. Dodal, že prípadné vyhovujúce rozhodnutie by fakticky „zbavilo“ žalobkyňu jej povinnosti uloženej právoplatným súdnym rozhodnutím. Zároveň doplnil, že viackrát pred podaním žaloby vyzval žalobkyňu na splnenie jej povinnosti.

11. V následnej reakcii žalobkyňa zotrvala na svojom odvolaní, vrátane podstatnej časti odvolacej argumentácie, ako i na odvolacieho návrhu, ktorý upresnila formuláciou dvoch alternatív zmeňujúceho výroku. Poukázala na to, že nevyvinutie žiadnej aktivity z jej strany vo vzťahu k zabezpečeniu náhradného bytu nie je v súdnej veci relevantné. Tvrdila, že došlo k zániku práva žalovaného splnením a nemožno od nej spravodlivo po tak dlhej dobe žiadať „pridelenie bytu“. Zopakovala, že žalovaný v byte dlhodobo nebýva, žiadnym spôsobom na súvisiace výdavky neprispieva a okrem jednej písomnosti sa ani nedomáhal užívania bytu.

12. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a po vykonaní pojednávania, vrátane doplnenia dokazovania (385 ods. 1 CSP) v zmysle § 390 CSP napadnuté uznesenie zrušil a následne sám meritórne rozhodol tak, že žalobu žalobkyne zamietol.

13. Žalobkyňa dôvodne namietala nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia. Napriek pomerne podrobnému vysvetleniu nadväznosti skúmania jednotlivých procesných a hmotnoprávných otázok už v predchádzajúcom (zrušujúcom) uznesení odvolacieho súdu (uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/366/2017 z 7.6.2018) okresný súd bol opätovne nedôsledný a znovu „zmiešal“ všetky dotknuté tri právne kategórie/právne inštitúty (prekážku veci rozhodnutej, naliehavý právny záujem a bezprostredné vecné posúdenie žaloby). S určitým zjednodušením, ale presne vystihujúcim podstatu odôvodnenia napadnutého uznesenia, možno uviesť, že okresný súd konanie zastavil, lebo nie je daný naliehavý právny záujem, keďže nárok je vecne nedôvodný.

14. Takéto zmätočné odôvodnenie zásadným spôsobom sťažuje, až doslova priamo marí právo strán protiargumentovať a tým efektívne využiť zákonom predpokladanú súčasť ústavného práva na súdnu

a inú právnu ochranu vo forme odvolacieho prieskumu. Nakoľko išlo v poradí už o druhé rozhodnutie okresného súdu v danej veci (hoci prvé rozhodnutie bolo meritórne - rozsudok okresného súdu č. k. 2C/443/2015-92 z 11.05.2017 a aktuálne ide „len“ o uznesenie o zastavení konania), odvolací súd napriek existencii dotknutého zásadného procesného (s ústavnoprávnym rozmerom) nedostatku nemohol v zmysle § 390 CSP napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ale bol povinný vo veci sám rozhodnúť.

15. Samozrejme, procesným predpokladom (v užšom slova zmysle) bolo zrušenie napadnutého uznesenia o zastavení konaní v súdnej veci. Keďže o veci priamo meritórne rozhodoval odvolací súd, bol dotknutý výrok o zrušení napadnutého uznesenia „bez ďalšieho“, t. j. bez vrátenia veci, jej postúpenia atď.

16. Súdna prax už dlhodobejšie pripúšťa žaloby, ktorými sa osoby, ktorým bola súdnym rozhodnutím uložená povinnosť zabezpečiť druhému/ďalšiemu pôvodnému spoločnému nájomcovi bytu bytovú náhradu, domáhajú z dôvodu neskoršie vzniknutých skutkových okolností určenia/vyslovenia zániku tejto povinnosti. Určujúco už zo samotného tohto hľadiska je daný naliehavý právny záujem na žalobkyňou požadovanom určení. Nepochybne v širších dimenziách je prítomný i stav právnej neistoty vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným, osobitne v rovine ne/existencie vzájomne korelujúcich práv a povinností, či v zásadnom rozpore stavu právneho a stavu faktického.

17. Len na okraj krajský súd dodáva, že žaloba v súdnej veci bola podaná ešte za účinnosti predchádzajúceho procesného kódexu - Občianskeho súdneho poriadku, v ktorého rámci posudzovanie danosti naliehavého právneho záujmu bolo do určitej miery zhovievavejšie ako v zmysle aktuálne účinného Civilného sporového poriadku. V zmysle § 470 ods. 2 veta prvá CSP pritom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred 1.7.2016 (dňom účinnosti CSP), zostávajú zachované. Prioritne však krajský súd uvádza, že vzhľadom na vyššie konštatované existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení mal za preukázanú aj z hľadiska aktuálnej právnej úpravy. Samotná danosť naliehavého právneho záujmu však - samozrejme - nezanemena aj dôvodnosť uplatňovaného nároku.

18. Žalobkyňou požadované určenie predstavuje svojou povahou (a tak je vnímané súdnou praxou, ako i právnou teóriou) výnimočné rozhodnutie, kedy v dôsledku zásadných neskorších skutkových okolností dochádza k takej zmene pomerov, ktorá podmieňuje vydanie rozhodnutia v podstate negujúceho predchádzajúce právoplatné súdne rozhodnutie. Hoci súdna prax dlhodobo (niekoľko desaťročí) akceptuje/pripúšťa takéto žaloby, nejedná sa o výslovne legislatívne normovanú záležitosť. V tomto smere žalobkyňa náležite poukazuje na to, že právnym základom jej nároku (skutkového vymedzenia žaloby) nie je/nebol § 712c ods. 1 a osobitne ods. 3 Obč. zák., preto argumentácia okresného súdu dotknutými zákonnými ustanoveniami nerešpektovala skutkový základ súdnej veci.

19. Žalobkyňa zmenu pomerov oproti rozhodovaniu vo veci sp. zn. 17C/331/2001 videla v dlhodobom - od ukončenia označeného konania - nebyvaní žalovaného v predmetnom byte, v nezaujme žalovaného o daný byt, v jeho neprispievaní, resp. neuhrádzaní žiadnych platieb súvisiacich s týmto bytom a v „nevyužívaní nutnosti domáhania sa bytovej náhrady z dôvodu jej preukázateľnej potreby“. Na takomto skutkovom vymedzení v plnej miere zotrvala i v rámci odvolania (osobitne záver 4. strany a začiatok 5. strany odvolania; č.l. 154 a 155).

20. Nielen z vyjadrení oboch sporových strán, ale prioritne z rozhodnutia v predmetnom konaní - rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 17C/331/2001-154 z 1.3.2006 je zrejmé, že všetky dotknuté skutkové okolnosti boli (obsahovo a kvalitatívne) dané už v roku 2006. Zároveň z označeného rozhodnutia (v spojení so zrušujúcim uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 23Co/21/05 z 4.10.2005, ktorým bolo zrušené prvotné meritórne rozhodnutie v danej veci) vyplýva, že už v predmetnom období sa konajúci súd/súdy zaoberali súvislosťami dobrých mravov - dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, pre ktoré by rozvedený manžel mohol mať nárok len na náhradné ubytovanie alebo prístrešie (a nie náhradný byt); prípadne, že mu bytová náhrada vôbec nepatrí.

21. Náležite sa bránil žalovaný, keď poukazoval na to, že len samotné uplynutie ďalšieho časového obdobia (hoci aj relatívne dlhšieho trvania - v čase podania žaloby necelých 10 rokov a v čase rozhodovania odvolacieho súdu cca 16 rokov) nepredstavuje relevantnú zmenu, ktorá by bola spôsobilá podmieniť zánik súdnym rozhodnutím mu priznaného práva; zjednodušene povedané, faktickú zmenu právoplatného rozsudku. Uvedené v plnej miere platí i pri zohľadnení kritéria dobrých mravov, keď tak oprávnený subjekt (žalovaný), ako aj povinný subjekt (žalobkyňa) zo záväzku založeného právoplatným

rozsudkom v pôvodnom konaní zostali v ďalšom období pasívni; dokonca žalobkyňa z daného pohľadu až v rovine úplnej pasivity.

22. Ako už bolo opakovane konštatované, súdna prax dlhodobo pripúšťa také žalobné návrhy, akého sa domáhala žalobkyňa v súdnej veci. Žalobkyňa osobitne poukazovala na rozhodnutie publikované v „zbierkach rozhodnutí“ pod R 25/1980 a R 8/1987. Rozoberanou problematikou sa zaoberá tiež rozhodnutie publikované pod R 84/2002. Ani v prípade úplného neprihliadania na jedinečné skutkové okolnosti v dotknutých súdnych prípadoch, ktoré boli základom pre prijatie/publikovanie týchto judikátov, nie je možné z tzv. právnych viet označených rozhodnutí (dnešnou terminológiou) najvyšších súdnych autorít vyvodiť akúsi až paušálnu dôvodnosť nároku, na ktorú (minimálne nepriamo) poukazuje žalobkyňa.

23. Rozhodnutie publikované pod R 25/1980 východiskovo definuje možnosť určenia, že skôr uložená povinnosť vypratania bytu nie je viazaná na pridelenie náhradného bytu (náhradného ubytovania). Konkrétne skutkové okolnosti sú však zásadne odlišné od súdnej veci - bývalý manžel, ktorý bol povinný byt vypratať uzavrel ďalšie manželstvo, pričom jeho manželka bola/je určená za (výlučnú) užívateľku/nájomníčku iného bytu a jej bývalý manžel má v danom byte právo bývania (taktiež) do pridelenia bytovej náhrady. Navyše, v značnej miere je dané rozhodnutie determinované obdobím, kedy bolo prijaté (začiatok 80. rokov minulého storočia), vrátane spoločensko-právnych pomerov v období socializmu.

24. Skutkovým základom rozhodnutia publikovaného pod R 8/1987 bolo, že žalovaný v danej veci sa odsťahoval z bytu, ktorý mal vypratať, ale nie do bytu, ktorý mu bol - ako náhradný - pridelený. Zároveň dotknutý žalovaný sa z bytu sťahoval až po rozhodnutí o povinnosti byt vypratať po pridelení bytovej náhrady; čo je principiálny rozdiel oproti súdnej veci, kedy žalovaný byt opustil už niekoľko rokov pred rozhodnutím o bytovej náhrade v pôvodnom konaní sp. zn. 17C/331/2001.

25. Napokon, rozhodnutie publikované pod R 84/2002 - z pohľadu nazerania žalobkyne skôr naopak - definuje právo bývania osoby v byte, z ktorého sa má táto vysťahovať po zabezpečení bytovej náhrady. Síce tiež pripúšťa zánik takéhoto práva v dôsledku iných okolností, ale viac-menej len vo všeobecnej rovine akceptujúcej rozoberanú líniu staršej rozhodovacej praxe. Opätovne aj v danom prípade ide skutkovo odlišný základ oproti súdnej veci (otázka súhlasu osoby majúcej právo bývania k bytu, ktorý je hmotným predmetom dohody o prevode členských práv a povinností v bytovom družstve).

26. Záverom krajský súd dodáva, že hoci by sa teoreticky dalo (ako v zásade v prípade akéhokoľvek súdneho rozhodnutia) polemizovať o posudzovaní veci konajúcimi súdmi v pôvodnom konaní, či s ich súvisiacim procesným postupom, ide o právoplatné súdne rozhodnutia, ktorými je (aj aktuálne konajúci odvolací) súd viazaný. Vychádzajúc z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR nie je prípustné, aby v súčasnom konaní boli prehodnocované (bezprostredné) závery vyslovené v konaní 17C/331/2001.

27. Keďže žalobný návrh žalobkyne nebol dôvodný, odvolací súd jej žalobu (v celom rozsahu) zamietol. Postup v zmysle § 390 CSP je z hľadiska nároku na náhradu trov konania analogickým situácií, kedy krajský súd mení rozsudok súdu prvej inštancie. Z daného titulu krajský súd rozhodoval o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania - § 396 ods. 1, 2 CSP. Vzhľadom na plný úspech žalovaného žalobkyňa v zmysle § 255 ods. 1 CSP zaťažuje povinnosť nahradiť mu trovy konania v rozsahu 100%.

28. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.